

Poziom i struktura minimum socjalnego w 2014 r.

(dane średnioroczne)

Minimum socjalne to istotny wskaźnik kosztów utrzymania niezamożnych gospodarstw domowych. Informacje o wysokości minimum socjalnego ułatwiają monitorowanie sytuacji gospodarstw domowych i umożliwiają dialog społeczny. Poniżej przedstawiamy szacunki minimum socjalnego w warunkach cenowych dla 2014 r., na podstawie notowań cen udostępnionych przez Główny Urząd Statystyczny.

Tabela 1. Zmodyfikowane minimum socjalne (średniorocznie w 2014 r., w zł).

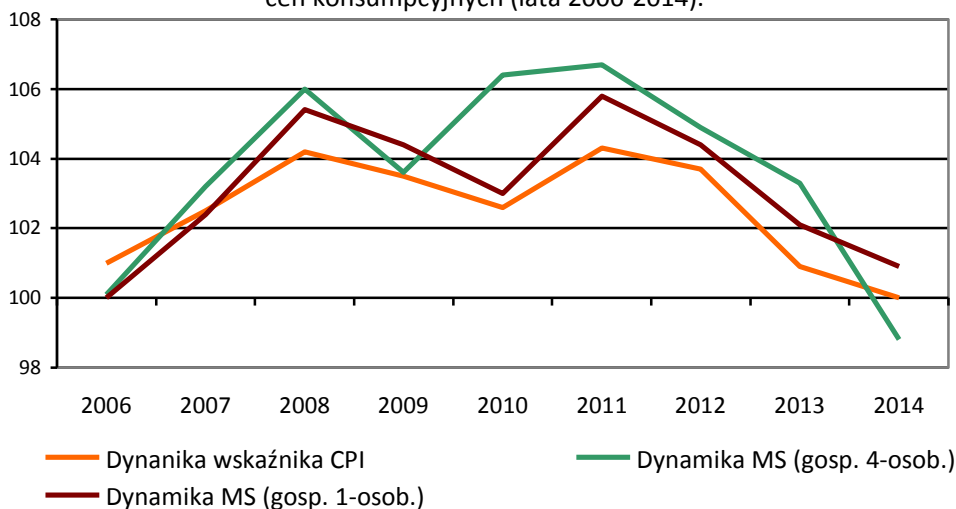
Wyszczególnienie	Gospodarstwa pracownicze						Gospodarstwa emeryckie	
	1-osobowe	2-osobowe	3-osobowe	3-osobowe	4-osobowe	5-osobowe	1-osobowe	2-osobowe
	M+K/2	M+K	M+K +DM	M+K +DS	M+K+ DM+DS	M+K+ DM+2xDS	M+K/2	M+K
Żywność	260,24	520,48	731,27	790,20	1 001,00	1 270,72	249,23	498,46
Mieszkanie	389,85	565,65	770,79	770,79	977,38	1 185,13	389,85	565,65
– eksploatacja	334,50	495,98	688,98	688,98	873,40	1 056,74	334,50	495,98
– wyposażenie	55,35	69,67	81,81	81,81	103,98	128,39	55,35	69,67
Edukacja	14,81	29,62	88,38	146,17	204,92	336,28	0,00	0,00
Kultura i rekreacja	123,69	153,77	193,65	202,64	242,53	291,40	107,82	147,52
Odzież i obuwie	50,19	100,37	148,20	146,70	194,53	240,86	39,81	79,61
Ochrona zdrowia	41,15	78,04	101,77	102,99	126,72	151,68	80,66	157,05
Higiena osobista	31,39	60,94	73,46	89,37	102,45	130,98	25,21	48,58
Transport i łączność	80,34	147,77	385,74	397,47	397,47	409,19	98,78	165,22
Pozostałe wydatki	79,33	115,96	149,60	158,78	162,35	160,65	79,31	116,35
Razem	1 070,99	1 772,60	2 642,86	2 805,10	3 409,35	4 176,88	1 070,65	1 778,44
- na 1 osobę	1 070,99	886,30	880,95	935,03	852,34	835,38	1 070,65	889,22

Źródło: Obliczenia IPiSS na podstawie danych GUS. Uwaga: Symbole użyte w tablicy oznaczają: M – mężczyzna w wieku 25–60 lat, K – kobieta w wieku 25–60 lat, DM – dziecko młodsze (4–6 lat), DS – dziecko starsze (13–15 lat). W gospodarstwach emeryckich M i K oznaczają odpowiednio mężczyznę i kobietę w wieku powyżej 60 lat.

W porównaniu do 2013 r., wartości większości koszyków lekko wzrosły. W przypadku gospodarstw pracowniczych z młodszymi dziećmi na utrzymaniu, wartości minimum socjalnego spadły. Dokonało się to w warunkach stabilizacji cen oraz okresowo występującej deflacji (Wykres 1).

W 2014 r. największy wpływ na całkowitą wartość minimum socjalnego wpłynęły zarówno niższe ceny artykułów spożywczych, przede wszystkim warzy i owoców. Spadki wartości koszyków żywnościowych były silniejsze niż tendencja wskaźnika CPI (por. Tabela 3). Drugim ważnym czynnikiem zmian były wyższe opłaty za mieszkania spółdzielcze, usługi mieszkaniowe i nośniki energii: o 1,7% wzrosły czynsze w zasobach spółdzielczych, a np. koszty odprowadzenia ścieków o 3,4%.

Wykres 1. Dynamika zmodyfikowanego minimum socjalnego na tle wzrostu cen konsumpcyjnych (lata 2006-2014).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie bazy danych IPiSS oraz GUS.

Tabela 2. Struktura minimum socjalnego (w 2014 r., średniorocznie), w %.

Wyszczególnienie	Gospodarstwa pracownicze						Gospodarstwa emeryckie	
	1-osobowe	2-osobowe	3-osobowe	3-osobowe	4-osobowe	5-osobowe	1-osobowe	2-osobowe
	M+K/2	M+K	M+K +DM	M+K +DS	M+K+ DM+DS	M+K+ DM+2xDS	M+K/2	M+K
Żywność	24,3	29,4	27,7	28,2	29,4	30,4	23,3	28,0
Mieszkanie	36,4	31,9	29,2	27,5	28,7	28,4	36,4	31,8
– eksploatacja	31,2	28,0	26,1	24,6	25,6	25,3	31,2	27,9
– wyposażenie	5,2	3,9	3,1	2,9	3,0	3,1	5,2	3,9
Edukacja	1,4	1,7	3,3	5,2	6,0	8,1	0,0	0,0
Kultura i rekreacja	11,5	8,7	7,3	7,2	7,1	7,0	10,1	8,3
Odzież i obuwie	4,7	5,7	5,6	5,2	5,7	5,8	3,7	4,5
Ochrona zdrowia	3,8	4,4	3,9	3,7	3,7	3,6	7,5	8,8
Higiena osobista	2,9	3,4	2,8	3,2	3,0	3,1	2,4	2,7
Transport i łączność	7,5	8,3	14,6	14,2	11,7	9,8	9,2	9,3
Pozostałe wydatki	7,4	6,5	5,7	5,7	4,8	3,8	7,4	6,5
Razem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Źródło: Obliczenia IPiSS na podstawie danych GUS.

W zakresie potrzeb edukacyjnych, w rodzinach z dziećmi w wieku przedszkolnym nastąpiła znaczna obniżka wartości koszyka, co wynika z obniżki opłat za przedszkola publiczne. Z kolei wzrost wartości w gospodarstwach bez dzieci wiąże się ze zwyżką opłat za kursy językowe dla osób dorosłych. W tym roku wzrasta wycena potrzeb w zakresie kultury i rekreacji. Wzięto pod uwagę wyższe opłaty związane z wypoczynkiem letnim (noclegi), jak również wzrost cen niektórych gazet. Koszt abonamentu radiowo-telewizyjnego, którego ponoszenie przewidziano w koszyku, wzrósł w 2014 r. o 3,5%.

Tabela 3. Dynamika minimum socjalnego w 2014 r. na tle wskaźnika CPI (2013 r. =100).

Wyszczególnienie	Typ gospodarstwa domowego				Dynamika wzrostu cen (CPI)
	Pracownicze 1-osobowe	Pracownicze 4-osobowe	Emeryckie 1-osobowe	Emeryckie 2-osobowe	
Żywność	96,8	97,1	96,6	96,6	99,1
Eksploatacja mieszkania	101,5	101,8	101,5	101,6	101,4
Wyposażenie mieszkania	101,8	102,1	101,8	102,2	99,9
Edukacja	107,6	79,7	-	-	96,2
Kultura i rekreacja	104,7	104,8	108,4	109,8	101,0
Odzież i obuwie	108,0	106,1	108,9	108,9	95,3
Ochrona zdrowia	99,4	100,2	97,8	97,4	100,2
Higiena osobista	106,4	105,9	100,8	100,8	99,8
Transport i łączność	99,4	99,4	100,2	100,3	97,7*
Ogółem	100,9	98,8	100,8	100,5	100,0

Źródło: Obliczenia IPiSS oraz na podstawie GUS 2014. * Dotyczy wydatków na transport.

W stosunku do 2013 r. w dziedzinie ochrony zdrowia, w większości gospodarstw modelowe koszty lekko spadły (od 2,6% w gospodarstwach emeryckich do 0,4 % w gospodarstwach 3-osobowych) – jest to związane z niższą w tym okresie wyceną niektórych leków. Rośnie z kolei wartość koszyka potrzeb higienicznych, zwłaszcza w gospodarstwach pracowniczych (od 5,5 do 6,8%).

Grupą, w której wycena wzrosła dość znacznie, mimo odwrotnej tendencji wskaźnika CPI jest odzież i obuwie: wyceny konkretnych produktów nie odzwierciedlają tej ogólnej tendencji. W tym roku szacowane w minimum wydatki na transport i łączność utrzymały się na stabilnym poziomie. Tendencje wskaźnika CPI dla tej grupy były nieco gorsze.

Opracował dr Piotr Kurowski

Literatura:

- Deniszczuk L., Kurowski P., Styrc M. (2007), *Progi minimalnej konsumpcji gospodarstw domowych wyznaczone metodą potrzeb podstawowych. Rodzaje, oszacowania i zastosowania polityce społecznej*, IPiSS, Warszawa.
- Deniszczuk L., Sajkiewicz B. (1997), *Kategoria minimum socjalnego*, w: Golinowska (1997).
- Deniszczuk, L. (1977), *Wzorzec konsumpcji społecznie niezbędnej*, Studia i Materiały IPiSS, Zeszyt Nr 10, Warszawa.
- Golinowska S. (1997), *Polska bieda II. Kryteria – Ocena – Przeciwdziałanie*, IPiSS, Warszawa.
- GUS (2015 a), *Biuletyn Statystyczny*, Nr 1 (styczeń), GUS, Warszawa.
- GUS (2015 b), *Dochody i warunki życia ludności Polski. Raport z badania EU-SILK 2013*, GUS, Warszawa.
- GUS (2013 a), *Ubóstwo w Polsce w świetle badań GUS*, GUS Warszawa.
- GUS (2013 b), *Jakość życia, kapitał społeczny, ubóstwo i wykluczenie społeczne w Polsce*, GUS Warszawa.
- Kurowski P. (2002), *Koszyki minimum socjalnego i minimum egzystencji – dotychczasowe podejście w: Kategorie i instrumenty interwencji państwa w sytuacji ubóstwa. (Czym jest minimum socjalne?)*, Konferencja 10.12.2002, Biuro Studiów i Ekspertyz Sejmu RP, Warszawa.